

Brief aan vaste Kamercommissie VWS
en ministers Hermans en Sterk

zorghulp

buurkracht.

ZORGZAME GEMEEN- SCHAPPEN EN HUN AUTONOMIE

LEES DE BRIEF →

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vaste commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Cc: Minister Hermans van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Minister Sterk van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Utrecht, 27 februari 2026

Betreft: Zorgzame gemeenschappen en hun autonomie

Geachte leden van de vaste Kamercommissie VWS,

Nederland kent al duizenden zorgzame gemeenschappen. In buurten en dorpen helpen mensen elkaar, organiseren zij samen ondersteuning en bouwen ze zelfs zorgwoningen. Wij noemen dat het *Land van Omzien*: een samenleving waarin zorg en welzijn niet primair uit systemen voortkomen, maar uit mensen zelf. Waar eigenaarschap en zeggenschap van de gemeenschap de basis vormen, en waar instituties dienend en faciliterend zijn. Goed dat er in de landelijke politiek toenemende aandacht is voor deze beweging. Het Land van Omzien bestaat dus al en groeit volop, maar het is ook nog kwetsbaar. Vele initiatieven van betrokken burgers stranden vroegtijdig in het doolhof van beleid, (gebrek aan) financiën en systeembarrrières.

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de brief van 24 februari 2026 waarin een aantal organisaties¹ uw Kamer oproept om zorgzame gemeenschappen voor ouderen structureel te financieren. Wij ondersteunen deze oproep van harte. Structurele financiering is noodzakelijk om zorgzame gemeenschappen duurzaam te laten functioneren en opschalen.

Eigenaarschap en zeggenschap als uitgangspunt

Tegelijkertijd willen wij een wezenlijk aandachtspunt meegeven:

Zorgzame gemeenschappen bloeien alleen wanneer het eigenaarschap én de zeggenschap daadwerkelijk bij inwoners zelf liggen. Wanneer ondersteuning aan hen hoofdzakelijk via bestaande systeempartijen zou worden georganiseerd – hoe waardevol hun rol ook is – verschuift het zwaartepunt al snel van gemeenschap naar organisatie. Inwoners worden dan opnieuw afhankelijk van structuren die niet van hen zijn. Het risico is dan groot dat ze, al dan niet vrijwillig, institutionaliseren en daarmee hun kracht verliezen.

¹ ActiZ, Aedes, Alzheimer Nederland, ANBO-PCOB / Seniorencoalitie, Sociaal Werk Nederland, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Zorgverzekeraars Nederland

Willen wij de beweging naar zorgzame gemeenschappen daadwerkelijk versterken, dan moeten wij het perspectief omdraaien: burgers in het midden, instituties daaromheen. Dat kan alleen als die burgers financieel onafhankelijk zijn van die instituties. Hierbij pleiten wij voor het principe dat je eerst kijkt wat er lokaal al door inwoners wordt geregeld – en dat waar nodig ondersteunt – voordat je investeert in (nieuwe) formele zorg of ondersteuning.

Directe financiering van zorgzame gemeenschappen

Daarom pleiten wij ervoor om structurele middelen niet primair via de klassieke lijnen (gemeenten, sociaal werkorganisaties of zorgaanbieders) beschikbaar te stellen, maar om vormen van rechtstreekse gemeenschapsfinanciering te ontwikkelen.

Te denken valt aan een landelijk of regionaal gemeenschapsfonds, coöperatieve financieringsmodellen of vergelijkbare constructies waarmee inwonersinitiatieven zelfstandig middelen kunnen aanvragen, beheren en verantwoorden.

Zo versterken we de positie en autonomie van inwoners en vergroten we hun handelingsruimte. Dat vraagt om vertrouwen in zorgzame gemeenschappen: juist dat vertrouwen is de sleutel tot duurzame verandering. Structurele financiering is essentieel. Maar de manier waarop wij die organiseren bepaalt of we bestaande structuren consolideren of werkelijk ruimte maken voor gemeenschapskracht.

Uitnodiging tot gesprek

Wij gaan graag met uw Kamer en het kabinet in gesprek over dit thema, met als doel concrete financieringsmodellen waarmee we publieke middelen op een verantwoorde manier kunnen inzetten, mét behoud van de autonomie van zorgzame gemeenschappen. Laten we samen bouwen aan dat Land van Omzien, waarin zorgzame gemeenschappen geen beleidsinstrument zijn, maar de basis waarop de samenleving draait.

Met vriendelijke groet,

Participatiecoalitie welzijn, zorg en hulp

Jan Smelik
Nederland Zorgt Voor Elkaar

Cynthia op den Brouw
Zorghulp

Roel Woudstra
Buurkracht

Marthijn Laterveer
LOC Waardevolle zorg

Kristel Jeuring
LSA Bewoners

Hanneke Willemstein
Landelijke Vereniging
voor Kleine Kernen

Contact / 030 2843220 / info@landvanomzien.nl / Hof van Transwijk 2 / 3526 XB Utrecht